

ΓΙΑ ΜΙΑ ΚΟΙΝΗ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ

Τὰ «ΣΤΙΧΡΟΝΑ ΘΕΜΑΤΑ» αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκη νὰ προχωροῦν κάθε τόσο σὲ μιὰ κεντρικώτερη θεώρηση καὶ προβολὴ κάποιου ἀπὸ τὰ σημαντικὰ προβλήματα τοῦ τόπου, χωρὶς νὰ τὸ ἀπομονώνουν ἀπὸ τὶς εὐρύτερες συσχετίσεις του. Τὸ πρόσφατο Β' Συνέδριο τοῦ Συλλόγου Ἀρχιτεκτόνων, ἔδωσε τὴν εὐκαιρία νὰ πραγματοποιηθεῖ αὐτὴ ἡ ἐπιδίωξις ἀπὸ τὸ δεύτερο κιόλας τεῦχος.

Καθὼς εἶναι γνωστό, τὸ θέμα τοῦ Συνεδρίου ἦταν «Πολεοδομία καὶ Λαϊκὴ Κατοικία». Ἡ πρωταρχικὴ σημασία τῆς κατοικίας γιὰ τὸ βιοτικὸ ἐπίπεδο ἑνὸς λαοῦ, ὁ αποφασιστικὸς ρόλος τῶν παραγόντων ποὺ ρυθμίζουν τὴ σωστὴ —ἢ μὴ— οἰκιστικὴ πολιτικὴ μέσα στὴ γενικώτερη οἰκονομικὴ καὶ κοινωνικὴ ἀνάπτυξη, καθὼς καὶ ἡ ὀξύτητα τοῦ στεγαστικοῦ μας προβλήματος, ἐπισημαίνουν τὴ σοβαρότητα τῆς δημιουργικῆς μελέτης καὶ προώθησης τοῦ ζητήματος ἀπὸ τὸν ἐπιστημονικὸ κόσμον τῆς χώρας.

Ἡ προβολὴ τοῦ θέματος «Πολεοδομία - Κατοικία» ἀπὸ τὸ ἔγκυρο βῆμα τοῦ Ἀρχιτεκτονικοῦ Συνεδρίου, τὰ στοιχεῖα ποὺ ἤλθαν στὸ φῶς καὶ οἱ διαπιστώσεις ποὺ ἔγιναν, ἔδωσαν μιὰ ἀδρὴ εἰκόνα τῆς σημερινῆς μας πραγματικότητας. Τὸ ὕλικὸ τοῦ Συνεδρίου ἔκανε ζωνρότατη ἐντύπωση καὶ συγκίνησε τὴν Ἑλληνικὴ κοινὴ γνώμη.

Τὸ Συνέδριο ἀπέδειξε ὅτι τὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ ζεῖ ὄχι μόνο κάτω ἀπὸ πρωτόγονες στεγαστικὲς συνθῆκες, ἀλλὰ καὶ ὅτι δὲν ὑπάρ-

χει επίσημη στεγαστική και οικιστική πολιτική και ότι δεν υπάρχει ελπίδα για άμεση ή απώτερη καλύτερευση, όσο θα λείπει ο προγραμματισμός και η παραγωγική ανάπτυξη.

Στο ερώτημα, πώς στεγάζονται οι Έλληνες το 1962, το Συνέδριο απάντησε με επιγραμματική πληρότητα και όμοφωνία: Είμαστε οι προτελευταίοι στην Ευρώπη, στις πόλεις και κυρίως στα χωριά. Έχουμε πελώριο έλλειμμα στέγης. Χρειαζόμαστε άμεσα εκατοντάδες χιλιάδες σπίτια. 105.600 οικογένειες στην ύπαιθρο είναι άστεγες και άλλες τόσες κατοικούν σε απόλύτως ανθυγιεινά σπίτια. Παρουσιάστηκαν ακραίες περιπτώσεις που προκαλούν φρίκη: Μια δειγματοληψία στο Κερατσίνι έδειξε ότι το 37ο)ο των κατοίκων ζούν ανά 3 σε 1 δωμάτιο, ενώ το 60ο)ο έχει 1 κρεβάτι για κάθε 5 άτομα. Δεν έχουμε σχολεία, γυμναστήρια, κτίρια πολιτισμού, πάρκα, δρόμους. Και το χειρότερο απ' όλα, ουσιαστικά δεν προχωρούμε. Με το ρυθμό και τον τρόπο που αντιμετωπίζεται το στεγαστικό πρόβλημα, το έλλειμμα θα καλυφθεί σε 220 έτη και μάλιστα όχι όπως πρέπει.

Το Συνέδριο των Ελλήνων Αρχιτεκτόνων δεν έδωσε, ούτε και σκιαγράφησε τη λύση του οικιστικού μας ζητήματος. Κάτι τέτοιο θα ήταν από τη φύση των πραγμάτων αδύνατο. Οι αρχιτέκτονες - πολεοδόμοι μελετούν την κατοικία, την εγκατάσταση, την οργάνωση και την εξέλιξή της πάνω στο έδαφος, με σκοπό το πώς οι άνθρωποι θα κατοικούν ανετώτερα,, θα παράγουν καλύτερα, θα ανταλλάσσουν ωφελιμότερα τα προϊόντα της δουλειάς τους και θα αναπτύσσουν γονιμότερα τις σωματικές και πνευματικές τους ικανότητες. Από δω πηγάζουν και τα ειδικά καθήκοντα των αρχιτεκτόνων, όπως η συνεκτική οργάνωση του οικισμού πόλη - χωριό και η αναζήτηση μιᾶς πολεοδομικής ισορροπίας μέσα στο εθνικό χωροταξικό περίγραμμα.

Η αρχιτεκτονική, εκτός από τη διάχυτη καλλιτεχνική και ανθρωπιστική πλευρά της, είναι μία επιστήμη πρακτικής εφαρμογής στα πλαίσια μιᾶς μερικής ή γενικής σχεδιοποίησης. Στην πραγματικότητα τα προβλήματα της κατοικίας, της χωροταξίας και της πολεοδομίας εξαρτώνται από αυτή ή εκείνη τη λύση που δίνεται στην καθολικότερη ανάπτυξη της χώρας. Το θέμα «Πολεοδομία - Κατοικία» είναι λοιπόν ένα τεράστιο σύνολο προβλημάτων εθνικής κλίμακας, που δεν αφορούν αποκλειστικά και μόνο μιᾶ κατηγορία επιστημόνων. Στη σύγχρονη μάλιστα εποχή, όπου η πολεοδομία καλείται να υπηρετήσει μεγάλες ανθρώπινες μάζες, το πρόβλημα και για τον πρόσθετο αυτό λόγο δεν είναι μόνο πρόβλημα του επιστημονικού κόσμου, αλλά ολόκληρου του λαού.

Μέσα σ' αυτά τα γενικά πλαίσια, το Β' Πανελλήνιο Αρχιτεκτονικό Συνέδριο, με την ανακίνηση του θέματος «Πολεοδομία - Λαϊκή Κατοικία», μπορεί να θεωρηθεί, κατά κύριο λόγο, σαν προσκλητήριο για προβληματισμό από πολλούς κλάδους της ελληνικής επιστήμης, σαν προσκλητήριο για την ταυτόχρονη και συγκλίνουσα κινητοποίηση κοινωνικών παραγόντων, αρμοδίων υπηρεσιών, τοπικών αρχών και λαϊκών οργανώσεων, με στόχο την ορθή επίλυση του στεγαστικού μας προβλήματος. Ο Σύλλογος Αρχιτεκτόνων πρόσφερε σημαντική υπηρεσία με την αφιέρωση του Συνεδρίου στο θέμα αυτό. Έχουμε τη γνώμη ότι ταυτόχρονα ανέ-

λαβε τὴν ἠθικὴν ὑποχρέωσιν νὰ συνεχίσῃ τὶς προσπάθειές του γιὰ μιὰ συνθετικώ-
τερη παρουσίαση ἑνὸς ὁλοκληρωμένου οἰκιστικοῦ προγράμματος, σὲ συνεργασία
καὶ μὲ τοὺς ἄλλους ἀρμόδιους ἐπιστημονικοὺς κλάδους.

Μέχρι σήμερον δαπανήθηκαν τεράστια ποσά, ἀπὸ τὸ ὑστέρημα τοῦ Ἑλληνι-
κοῦ Λαοῦ, γιὰ κατοικίες ἀκατάλληλες, ἀνθυγιεινές, σχεδὸν πρωτόγονες. Ἔτσι
δημιουργήθηκαν ἐκτεταμένοι οἰκισμοί, χωρὶς κανένα σχέδιο, πάνω σὲ ἀκριβοπλη-
ρωμένη γῆ, καὶ μὲ μοναδικούς ὠφελημένους τοὺς κερδοσκόπους τῶν οἰκοπέδων.
Τὸ πρόβλημα ἀντὶ νὰ λυθεῖ, περιπλέχθηκε. Ὅλοι σχεδὸν οἱ οἰκισμοὶ τῆς χώρας
δὲν ἔχουν λειτουργικὴ διάρθρωση. Ἐνα μέρος μάλιστα ἀπ' αὐτοὺς δὲν διαθέτει
οἰκονομικὴ βάση, δὲν ἔχει δηλαδὴ λόγους ὑπαρξῆς. Ὅλα μᾶς πείθουν ὅτι οἱ φο-
ρεῖς γιὰ τὴν ἐπίλυση τοῦ στεγαστικοῦ, εἴτε κινοῦνται καὶ δροῦν λανθασμένα, εἴτε
μένουν ἀναξιοποίητοι. Ὁ ἀποφασιστικὸς παράγων — ὁ κρατικὸς — σὰν ὁργα-
νωτὴς καὶ χρηματοδότης, πρέπει νὰ πάψῃ νὰ ἐπενεργεῖ ἀνασταλτικά. Μιὰ σω-
στὴ κρατικὴ πολιτικὴ, θὰ δώσει τὴ δυνατότητα νὰ ἀξιοποιηθοῦν οἱ τεράστιες ду-
νάμεις τῆς τοπικῆς αὐτοδιοίκησης καὶ τῶν συνεταιρισμῶν καὶ θὰ διοχετεύσῃ πρὸς
ὀρθὰς κατευθύνσεις τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλία. Ἀλλὰ καὶ ἀντίστροφα, ἡ πορεία
τῆς κρατικῆς πολιτικῆς μπορεῖ νὰ διορθωθεῖ, ὅταν οἱ διάφοροι κοινωνικοὶ παρά-
γοντες, ἡ τοπικὴ αὐτοδιοίκηση, οἱ λαϊκὲς ὁργανώσεις, οἱ ἐπιστήμονες, προώθησαν
τὴν ὀρθὴ ἀντιμετώπιση τοῦ προβλήματος. Σὰ μιὰ τέτοια προσπάθεια θὰ πρέπει
νὰ χαιρετισθεῖ καὶ τὸ Β' Πανελλήνιο Συνέδριο τῶν Ἑλλήνων Ἀρχιτεκτόνων.
Ἐπίσης ἀξίζει νὰ χαιρετισθεῖ σὰν παράδειγμα γιὰ τοὺς Ἐπιστημονικοὺς Συλλό-
γους τῆς Χώρας, ποὺ ἔχουν ὑποχρέωσιν νὰ ἐνδιαφεροῦν γιὰ τὰ γενικώτερα ζητή-
ματα τοῦ τόπου.

Τὸ ἀφιέρωμά μας περιλαμβάνει κείμενα τοῦ Συνεδρίου καὶ μελέτες ποὺ πα-
ρουσιάζουν εἰδικές ὀψεις τοῦ προβλήματος. Ἐλπίζουμε πὼς μ' αὐτὸ τὸν τρόπο
συμβάλλουμε, στὸ μέτρο τῶν δυνάμεών μας, γιὰ νὰ συνεχισθεῖ καὶ νὰ προωθηθεῖ
ἡ συζήτηση πάνω στὸ τεράστιο θέμα ποὺ ἀπασχόλησε τὸ Β' Ἀρχιτεκτονικὸ Συνέ-
δριο.

ΤΑ «ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΘΕΜΑΤΑ»